Nya visor

Bokutgåva

Albert Bonniers förlag, Stockholm 1907.

FOSTERLAND.

*

Hvad heter kärlek till fosterland? En fläckfri spegel i fläckfri hand, som återgifver den älskades drag i själfullt och ljusdrucket sammandrag, när frigjord hon skrider ur nattens band i morgonbrand.

Hvad är att älska sitt fosterland? Att knyta kedja af hand i hand och leda med spelande vårdagsmod all ljusets evigt rinnande flod och dränka däri hvar smygmanshop i judasgrop.

Det är kärlek till fosterland, när obestickelig vårdarhand kan göra den ymniga rikedomsvåg, som flödar i jord och flödar i håg, till lifsens springbrunnar öfverallt och tusenfaldt.

Och det är kärlek till fosterland att lysa uppå den förrädarhand, som griper om rodret och styr mot land, men styr på skär och styr på sand, — att lysa på handen, klart och fast, tills greppet brast.

SKÅNE.

*

I.

I årens skymning, som faller bak stängda grindar och galler, det skiner af hvita vårdar på gröna kyrkogårdar. I helgdagsaftonens ro det ringer öfver by och bo. Af minnen en druftung klase i handen jag håller ... In pace!

Mig, Skåne, af feta mullen du gaf blott till griftekullen. Du tänkte magert i styfver och hade de stinnaste yfver. Där blickar emot mig ett ljus långt borta från min faders hus. I dimmans gråslitna lase jag höljer mig in ... In pace!

II.

Du kom som en syn om natten, en skär och ljus. Du gick som en skogs i fjärran döende sus. Som en grönskande, fruktfylld holme i lifvets ström du hvilade solig i vågsvall, min ungdomsdröm!

Jag ville den varma visan om lifvets helg blåsa på pipan, jag skurit i slättängens sälg. Men aldrig än hade sin gamman en söckenträl af diktens luttrade flamma och versens själ.

III.

Jag ser vår gård, ser äng och vång; det blir mig vekt i hågen ... På sommarskur vid solnedgång gå far och mor i rågen.

Det kvittrade i fågelbo, det droppade från träden. Och far tog på sig rock och sko: »Kom, låt oss se på säden!»

Och mor tog på sjalett och sjal. Det sken från gröna tofter; och aftonen var ljus och sval och fylld med sköna dofter.

Det rann och sjöng och plaskade från alla tak och grenar; och fjäderfäet baskade sig vått bland gårdsbrons stenar.

Inunder grannaste regnbågsspång mot molntjockt svarta muren stå far och mor i sädesvång, som går i ax på skuren.

I kvällssol tindra blad och strå, och fjärran rutor glimma. Ur gröna tegar stiger blå en fruktbarhetens imma.

IV.

Jag öppnade fönsterluckan ... dagen var all. Midnatten stod full af suckan och tunga droppars fall. Jag låg och lyssnade natten lång och hörde i slättvindens sus och sång mumlas den djupa sagan om evighets sorg och klagan.

Lågt öfver slätten molnen jagade svart och vått. Röster gräto, och röster klagade, hotande, bedjande, blidt och rått. Slättvinden samlat i sus och sång och bar i skyarnas bräddade fång all osällhets svarta råga af olöst pina och plåga.

När öfver det mörknande lifvet upp stormen drog, allt brustet och sönderrifvet och sargadt den med sig tog. I slättvindens suckan och sus och sång klämtade kyrkklockors bing och bång. Det ringde vid facklor röda; det ringde öfver döda.

V.

I hemlandets bokskog jag drömde en sommardag, att lifvet gaf alla lycka och fullt öfver lag. I fjärran blånade Ringsjön i middagsstund, och skogen stod varm och stilla i högsommarblund.

Omkring mig var ej att höra ett endaste ljud, och tystnaden bar till hjärtat ett svalkans bud. Det darrade blott i gömdaste vrå och vret af visan, som Pan nyss blåst i sin skogsensamhet.

Från slätten strök doft från hövålm och mognande vång, och ljus och stark i mig svällde min käraste sång. Bak snåret vid skogsbrynet skymtade, häpen och pjös, en knubbig och röd liten barfota husmanstös.

Den vackra drömmen blott räckte en kort sekund. Men den plöjde sin djupa fåra i väsendets grund och väckte ett mera knoppande, blommande lif än många och långa dagar af kält och kif.

VI.

Kvafva ilar stryka och gå ... nu kvällas det hemma i Skåne. Augustinatten faller på utan stjärnor och måne. Man höstar tjyst med brådska, — det drager opp till åska.

På stacken, hög som gårdens tak, gestalter tyst sig röra. Med drängen framtill och pigorna bak ses sista lasset köra långt ute på skumma vägar igenom tomma tegar.

Det skymmer hett, det skymmer blått på slätt, som andlöst tiger. Det blixtrar tätt och mullrar smått, — från hafvet åskan stiger. Hem bringas kreaturen ... Nu smattrar i eldhaf skuren.

VII.

Oktoberstilla byn i kvällsljus hvilar; blott telegrafens trådar sakta sjunga. På dikesvallen stå vi barn i klunga och blicka utåt vägens röda pilar.

Med skrän en råksvärm lyfter sig och skjuter i vida bågar genom höstklar dager. Från marken hem ett plogspann långsamt drager, och drängen bak sig gårdens portar sluter.

Från smedjans slägga ljuda lustigt slagen ... Med väntansmin och blanka ögon höra vi långt i fjärran kända vagnar köra ... Nu slocknar tyst den vackra senhöstdagen. Från almen falla tyst de sista bladen. Bak trädgårdshäck i stugan tändes ljuset; och vagnshjul skära tungt i landsvägsgruset. Vi skynda hem: »nu kommer far från staden!»

BRYDESTUAN.

*

I.

Af barndomsdagarnas glans omgjuten, du ligger ensam och mörk och sluten med lergrå, bukiga, spruckna murar i sommartorka och vinterskurar.

Små svarta gluggar likt ögon stygga i solig julidag speja skygga. Till torfmossbrinken vi smyga rädda. I vassen vältrar sig tungt en gädda;

det sticker sol och det stimmar mygga; och kaja, svala och sparf, som bygga i glugg och takskägg och skorstenspipa, i svärmar kraxa och slå och pipa.

I klöfvern kor stå i rad på bete. Det luktar torfjord och mogen hvete. På vida marker och torra pilar står glohett darrande middagshvila.

Det skramlar, ramlar ... Mot stugan vända vi skrämda blicken med öron spända. Det tassar, tasslar ... Man blir förveten och kryper närmare, gömd i hveten.

Men stugan tiger med gluggar stygga. Det sticker sol och det stimmar mygga i glohett darrande middagshvila på vida marker och torra pilar.

II.

De mötas en gång om uan på marken vid Brydestuan i ljusa högsommarnätter på månklara, dimhvita slätter, gamle gubben Lave och gamle gubben Hejde — gubben Lave i silfverskägg och gubben Hejde i silfverhår.

När vidt öfver slumrande bygden från ängarna ryker brygden och bollade dimmor glimma gyllne i midnattstimma — med skägget böljande sidt och långt och silfverhvitt, stiger vördig af ålder fram gubben Lave från Lavedam.

I nattens tystaste timma, när fälten i måndagg simma och byhusens hvita klunga skiner ur dunkel dunge — just som midnattens timma slår, uti böljande silfverhår skrider hög öfver äng och plan gubben Hejde från Hejdeman.

Gubben Lave nalkas från söder; tungt han på käppen sig stöder. Från norr gubben Lave skrider, där markvägen buktigt sig vrider. Så de mötas en gång om uan allena vid Brydestuan, som de mötts i

mångtusende år, när midnattens timma slår.

De tala tyst om sitt Skåne, som sofver vid råghöstens måne. De tala om tider som varit, om släkten som kommit och farit, om huru man jublat och lidit, om huru man njutit och stridit, om växlande nedan och ny och om öden i stad och by.

De tala om gamla funder, de tala om framtida stunder. De tala, tills öfver planen ljuder första skriet af hanen och morgonen färgas röd och natten är all och död ... Gubben Lave går hem till Lavedam, gubben Hejde går hem till Hejdeman.

III.

När efterhösten kom och säden på hvart ställe låg godt i lo och på gälle och marken stod tom, det hela långa uan var fest i brydestuan.

Då lass på lass det kör, där markväg smal sig drager i blek och kylig dager. Då bryter man sin hör; och hela tysta dagen det klapprar af brydeslagen.

Och ut i bälmörk natt, där blåstens klockor ringa, står sken ur glugg och springa och muntra rop och skratt från danser, spel och lekar vid lyktors matta vekar.

IV.

Drickestunnan ställts på trillebören. Ren i dörren största drängen står med lyktan tänd. Uppå bordet korgen proppadt spänd bugnar utaf allsköns härligheter: bröd och smör och ost och sylta med rödbetor, jämte annat smått och godt, — främst att nämna läckert »brydestueflott». Mor om hushållssaker än omständligt talar, medan pigorna ta på sig tjocka schalar och vi småbarn tultas in i varma kläder, — ty därute är ett herrans väder med ängslig klagan och med vilda tjut kring gårdens knut och pipande och vrålande i skorstensröret. Drängen sig beskärmar öfver vägaföret, när våta grenar, som i blåsten svänga, mot svarta rutor sina regnfång dänga. Ogenomträngligt svart och gränslös natten står; blott lyktan ut en dunstblek ljusglans slår kring trädlös väg. Det långa tåget letar sig varsamt fram och genom blåsten stretar; mot skurarna sig våta ryggar huka, och träskon fastnar i den uppblött mjuka och tjocka leran och i fulla vagnshjulsspår.

Och tystnad rår. En dräng blott svär, när foten plumsar ner i vatten.

Och rundt ikring de tända ljusen uti nära byar slå vänligt ring om hela stora svarta natten.

Man våt och frusen lustigt på sig kryar, när brydestuans spruckna, lergrå murar i lyktsken skymta fram inunder spörakt strida skurar.

V.

På rappa ben vid rökigt sken af flämtande hemmastöpt pråsa en svängom man tar, och par efter par stampa och svettas och flåsa.

Det är brydestuekväll ... Sorgsen och gäll harmonikan skrattar och gnäller; och i hujande jakt träskan i takt på det gropiga lergolfvet smäller.

En skam är att se hur med ack och ve Boel är galen i Jeppa, — en rälig påg, hvars ljus ingen såg än stå ställdt under ena skäppa.

Dörren stod och slog ... genom stugan det drog från kvällsblåsten bister och våter. Det var Elna som gick ut,

— bakom stugans knut hon bitterligen snyftar och gråter.

Månen slår bro till torfmossero; och underligt ur vassen det lockar. Dragspelslåt är som skärande gråt och röst som i halsen sig stockar.

Och Boel är en gås, som tror smörja sitt krås med att sliska och kuttra för Jeppa, som dock bara är ett svin och som håller folk till grin och som barastens kan ljuga och skräppa. Spotta kan han långt och snacka om mångt, och väl han vet sig ställa och skicka; men aldrig han vet att i allvarlighet hålla af en hederlig flicka.

VI.

I hörnet en smaldörr flög opp och i. Öfver skammelen vi ramlade in med ett skri och glömde både Gud och vår läxa: — där satt i eldsken en häxa.

Ugnsrök i ögonen sved och ref; under hörtorkningsgällen i mörker man klef, och vi hisnade blinda och stumma framför byns allra fulaste gumma.

Hakan gumsade, ögat rann. Torfven knistrade hett och brann; och i askan potatisen stekte, medan rundt vi i skumrasket lekte.

VII.

Dragspelet hvinade, gnällde och kved, och Jeppa sjöng en visa från Tvedörra hed om hur lätt till sin person man där tar skada. Störstdrängen tog supen med allvarsmin, och störsttösen med sitt allra bredaste grin smorde granna och stora mada.

Dragspelet krängde som vildaste sjö, och Jeppa sjöng om falsk och om ärlig mö och hur svårt det är att mellan dem skelna. Boel skrattade gla' som en da', när Jeppa sjöng om gräbban, som han skulle ta; och tåren stod i ögonen på Elna.

GAMLA GARDET.

*

I.

Gasen skall släckas; halfmörker rår. Man nästan förgätit, när det var i går. »Vänner, musten i rankorna är till för att knäcka skrankorna,» — som han var van, Ernst Sylvan.

Sorgen kommer smygande, en skugga tung och stor. Utanför står morgonen i vackraste flor. »Vänner, hellre än att man sig hukade, alla cylindrar stukade,» — som han var van, Ernst Sylvan. Vår vagn far raskt i traf genom hemmafager trakt, sund i sommarljus och slätt i skördetidens prakt. »Vänner, sjung nu vackert, medan solen så ler; för oss alla kommer kvällen, när solen går ner,» — som han var van, Ernst Sylvan.

II.

Till grön berså i trädgårdsvrå vi spänstigt stegen länkade. I sommardag till frukostlag nu sitta vi säkert bänkade.

I högblått loft och sommardoft bin och humlor surrade. Sin Rose-Marie som ett jubelskri sjöng Nisse, och gardet hurrade.

På porter och sill med genever till i bara ärmar man fråssade. Salta biten var mör, — i solhumör de gamla gossarna blossade.

Vid blomstersäng å trädgårdsäng stod ungdomens fé och lyste, — stod Rose-Marie, ung och fri, och band sina kransar och myste.

III.

Tyst och hett ... Vi glasen tömma. I middagssvett ljufligt att drömma, när man ännu är ung och känner sig kung och hågen är tung.

Rötmånadshett ... Uppbrottet stundar. Från hjärtebett är det godt att blunda, — från gnisslan och tjut, när man druckit ut och kalaset är slut.

Fallande hett ... och glasen tömda, och plånboken lätt och sorgerna glömda. Ty hvitaste hull och rödaste gull är blott mögel och mull!

IV.

Att tro man kunde sig läska i helvetets hetta och kval; — att höjder och vidder äska bak jordlifvets trånga dal; — att längta efter ett underland bak ny horisont i dagningsbrand: — O vanitas vanitatum!

Att solskenstankarna gömma i skräpvrår och skrammelhus; — att hvila med liktornar ömma, ej sväfva i flykt och rus; — att själf förenkla sin egen nöd och äta potatis och sill och bröd; — o sanitas sanitatum!

V.

»Vakna, gubbar; nu spela vi bigg! Opp, tjocka Jakob, var kry och pigg och sitt ej och grymta där, däst och slö. Hit med krita och hit med kö; — men icke våra vanliga bollar, för fan! Nej människoskallar, som Dschingiskhan — gulhvita, svarfvade, trinda, jag tar af prins af Wales, kejsare, påfve och tsar. Enhvar får sin stöt på sin skallota svål och rullar och ramlar genom närmaste hål, — ned på alla höga kattor, som vid lifvets flod stå och jama och lapa människoblod. Jag lofvar och svär vid min eviga frid, att lyckas jag göra min hela pyramid, — som seden hos oss bjuder — efter slutad kampanj skall jag gifva till middag öfver lag champanj.»

VI.

Petter berättar, bullrar och skrattar: »Har I hört den nyaste historian från vårt räliga Sodom och Gomorrhia? Det är så att man kan dö! Allas vår bekante Gustaf Adolf Sjö kommer in en kväll med en fin mamsell på Kramers hotell. Han ville ha ett rum för natten. Det var katten! tänkte Larsson och telefonerade på stund till Lindeberg i Lund. 'Är Gustaf Adolf Sjö en gifter man?' Och fick till svar: 'Ja, iblann.' I kan tänka er, hur det sedan gick. Gustaf Adolf sitt respass fick och Sjön gick hög och spydde galla och etter,» — stormskrattade Petter.

VII.

»I går på gatan mötte jag de såta tu: Pelle, gamla juvenalen, och hans unga fru, — han stor och fet och skinande, så att han kunde spricka; hon liten, blek och tvinande och tunn såsom en bricka. Han pratade och blängde i bättremiddagsmaklighet; och vid hans arm hon hängde i rent förälskad salighet. Hon opp till honom blickade och kvittrade och nickade som fågelsång och sommardag; men Pelle bara hickade i däst

och dåsigt välbehag. Man sannerligen tydligt ser, hon honom bara ger det bästa som hon har.» Tjocka Jakob på binoclen tar; med sänkta blickar och med sluten min han slätar ut ett syndigt grin och säger: »Tja, men också han åt henne ger, så till sägandes, det bästa som han har.»

VIII.

O, fölle den i gropen, den svartsynta hopen, och bröte vett och ben och blefve schackmatt och bet, — som yfs att emedan fägring rimmar på hägring skulle lifvets vackra färgspel varda fåfänglighet.

Thy vilja högt vi prisa klangen af visa om ädela ros och förgyllande skrin. Som i ögat på en flicka djupt vilja vi blicka i glas med djuprödt gammalt dimmigt burgundervin.

De gropigt trinda dragen och de mjuka behagen med varm och mollig mättnad snart dämpat vårt gåpå. Thy vilja nu vi smeka den daggkyligt bleka, den gulhylta, pärlskumshvita, ranka veuve Cliquot.

Bengt Lagmans stränga välde så mången ren fällde, som hårdt på prof han ställde uti middagens gefyr. Men, vänner, hören ock ropen från svartsynta hopen, som kacklar ren i gropen, likt en hönsgård, skrämd och yr!

IX.

Ren aftonsolen sjunker öfver skogen. I torpets ruta tänds den sista branden. Blank ligger insjöns yta; och längs stranden den gula rågen skimrar, tung och mogen.

Det kvällsblått skymmer inne på verandan, och svalkan drager fram i breda vågor. På sanka ängar sväfva hvita tågor; det daggar tätt; och allting håller andan.

En blomsterdoft, som själen i kalaset, en rosendoft slår in med fönsterdraget. Ett ögonblick rår tystnad uti laget, — blott tjocka Jakob välter slarfvigt glaset. Ur dunklet bakom holmens udde vrider en julle fram. Man hör det sakta plaska från skogens spegelbild. Med årtag raska ung Rose-Marie mot drömmens rike glider.

X.

Från hvita byar, som gått till hvila i dungens natt, våra vagnar ila

på fält med skylar, som drömsöfdt tiger. Och röda månen i kvällen stiger.

Snart mattgrått breder sig Sundets yta, som skeppslanternor och fyrar bryta.

En ljusglans höjer sig ... Det är staden. Ren vagnen skramlar långs gatlyktsraden.

XI.

Käraste Anna, bulla nu opp! I kväll ska vi lustiga vara. Ty i morgon är slut, i morgon är stopp, i morgon är plugga och spara. Se här har Anna en fin bukett, som tecken att än är det sommar och att skog och äng är pyntad och nätt och att hjärtat grönskar och blommar.

Vår Anna är lång och rank och fin och har ögon blida och bruna. Vår Anna har sin vemodsmin på kinder som mjukt sig fjuna. Och Anna håller dock mer af oss, småskalliga gamla gossar, än af hela sin efterhängsna tross af glåmigt förälskade tossar. Ty, Anna, vill man fullt med besked njuta af lifvets kaka, skall man inte se ned och inte på sned, inte fram och inte tillbaka, — ska man vara som vi, som oss tagit en

sväng, vi åldriga stadiga tokar, med vackra töser på sommarens äng under åldriga stadiga bokar.

I VORARLBERG.

*

I.

Vorarlberg, du sköna, du tysta och gröna, med doft af ko, med doft af hö, hvit af blom och hvit af snö! Igenom grönsakssängar och skog som lockar sval och still och vålmbetäckta ängar far rak och strid den gula Ill — i Vorarlberg det sköna, det tysta och gröna.

Vorarlberg, du blida, du höga och vida! I fjärran strimmar Bodensjö. Som grönklädd ö vid grönklädd ö och festligt prydda jullar på tåg till sagans underslott Rhendeltats runda kullar simma uti sommarblått — i Vorarlberg det blida, det höga och vida.

Vorarlberg, din lefnad är full af ro och trefnad, — köttmört nöt och läckra svin, plommonsup och rödgult vin. I sommarns varma dagar står skogen full af röda bär. I täppor och i hagar skiner frukten tung och skär; och full af mättad trefnad är, Vorarlberg, din lefnad.

Vorarlberg, tillbaka på dig i dröm och vaka jag ofta tänker, ofta ser, när blå din bild emot mig ler. Bak stråtar tråkigt raka i ökenland dig skymtar jag, där glad med son och maka jag vandrade en sommardag, — thi minnet går tillbaka till dig i dröm och vaka.

II.

På saftigt gröna ängar under fruktträd i hvit och blekröd blom gå blanka, silfvergråa kor med vacker klockklang och beta.

På ljusgröna gräsbrinkar, som korta och branta stiga upp mot mörkgrön barrskog och gråa klippväggar, ligga småbarn rundt i det ymniga gräset, halfnakna, i brokiga klutar, likt stora vackra blommor, — hvita, blå och röda.

Och öfverst oppe från en kal ås, som drager sin långa, räta linje på den varmblå sommarhimlen, blicka vi, utsträckta på marken, öfver de hvilande barnen och de betande korna, in i ett stort panorama uti alla horisonter: nära gräskullar med gula blomsterstrimmor och fjärran höjdsträckningar inne i en fördjupad blå dager och — långt borta och dock som helt invid oss — lätta och luftiga och simmande i soldisen, alpkammar med evig snö.

III.

Med kalkhvit mur i solbaddet stiger, gul och rak, vägen; och med vittrade väggar och mörknade tak klättrar på högrest, hörnrundad grundmur, af kläng- växt grön, uppe på vinbergets öfversta branta, trädskuggade krön riddarborgen, af ålder remnad och grå, — med tinnar och torn mot himlens tindrande varma och mjuka sommarblå.

Högt uppe öfver det grånade, mörknade, skrumpnade Feldkirch den gamla borgen står. Där sutto i dammtäckta sekler herrarna af Montfort och blickade vida ut öfver sitt Vorarlbergerland, mot Rhen och Appenzellerbergen, om icke ute vid horisontens rand tilläfventyrs det glimmade och blänkte i solbaddet fram smått Habsburgerfölje och annat bråkigt uppkomlings- kram.

Men lifvet skiftar i sol och sorg, och värdena växla på häfdens torg. Salar, som fordom fylldes af festens prunk och skri, gapa nu öde och kalla kring fattigt folk som gratis nattlogi; och krönikebilden af det strålande Soleborg faller i tidens svartnande ström som ett väsenlöst Skuggeborg.

IV.

I hvilande tysta dagar i det vackra vänliga Vorarlberg med blommande fruktträdshagar och gröna ängar och blåa berg min lifsjulle glider vid sakta bris i morgondis.

I prydlig, spånfjällsklädd stuga med grönsakstäppa, krattad och fin, sitter man och fruga i idoghet vid sin stickmaskin, — bakom mig blåser allt storvärldsskrän och dör hän.

V.

Hvita strömoln sakta simma i det blå i middagstimma.

Utåt, inåt långt jag lyssnar ... Andan håller allt och tystnar.

Blott min längtan, gamla tossan, går på tå i mjuka mossan. Barrskogsbrus i fjärran drager som af haf i sommardager.

VI.

Jag står i dörrn ... mitt hjärteslag går fullt som förr i vårljus dag.

Det sakta minner sorgsen håg; och opp det rinner värmevåg

af halft förklungna ungdomskvad om nyutsprungna bokeblad. I dag från solig bokeskog en ljusgrön ruska med du tog.

Den tindrar varm och skär och fin på fönsterkarm mot hvit gardin.

VII.

I sommarhvila öfver gröna land, i middagstystnad och i middagsbrand, blir hjärtats ljusa dröm och bikt idyll och herdedikt.

Jag står vid hvita fruktträdhagens grind. På bänken sitter under lummig lind med barn, som leka, unga mor och vaktar hvita kor.

Kring bilden med dess gammaldagse frid är ram kapellets ingång. Hög och vid, från trappan leder dess portal till skymning, mörk och sval.

VIII.

Att ligga och blunda dagen lång och lyssna till vindsus och fågelsång, — är lycka.

Att ligga och blicka i himmelen opp, som spänner sig blå öfver fruktträd i knopp, — är lycka.

Att ligga och se i sitt lifslopp ned som ut i ett vackert oändlighetsled af dälder och höjder mot hvita berg i blå, förtonande försommarfärg, — är lycka.

Att smycka sin själ som en helgedom med ljusgröna blad och snöhvit blom, — är lycka.

PÅ RESA.

*

I.

Septembermorgon grydde kall och grå med spörak skur, som blixtar skeno på af årets sista åska. O hur dagen i tömda rum med glanslös blick såg in, som sommarblå mig värmt i själ och sinn ... Det slår i kyrkan, och jag räknar slagen ... Hvad är det annat stort, vårt korta lif, än ständig resa under ständigt kif med måltidsrast i någon grön oas, där dröm som kommit sist gick uti kras! Ty denna värld, som menad var för alla, har trefnad blott för dem som gjort sig kalla; ett känsligt hjärta med sitt varma tycke sig klänger fast med stycke efter stycke och lämnar efter sig i norr och söder en del utaf sig själft och hardt förblöder ... Maria Grün, hur du i fjärran hägrar! Sig bild till bild kring minnets vårdeld lägrar. Hur trollar namnet fram, ur slummern väckt, din jungfruskepnad, hvit i ljusgrön dräkt, med svala dofter af en morgon tida i tidig vår med snö och solskensblida! I skogens bryn, på bänken, i din famn, den soligt heta och den snöpälsmjuka, det var att ankra som i stilla hamn från upprördt tidshaf och dess äfvelsjuka. När himlen blekgrönt hvitnade till kväll bakom Graubünden och bak Appenzell och opp mot djupblå fjällvägg, skarpt och lätt, stod tecknadt kärra, man och häst i silhouett, — en skugga blott, en doft, med stjärnans blick i skymningen förbi mig tyst du gick ... Men klockan slår. Jag räknar långsamt slagen. Som grå portal står morgonen till dagen.

Med tysta gator sof den lilla staden, af Ill den skummande och strida sköljd och sommartid af täppors rosor höljd. Den öde låg och grå med långa båghvalfsraden af sydländskt snitt. I kulen färg och dimullshätta stod Ardetzenberg, det bokskogssvala och det vingårdsheta, där mina blickar ännu ofta leta ibland Tyroleralpers evigt hvita snö och grön Bregenzerwald och fjärrblå Bodensjö, — det vingårdsheta och det bokskogssvala, där som en hymn jag sommarsol sett dala.

På andra sidan af den feta dalen, där vackra villor le i ljusa parker och fruktträd blommade på gröna marker, — längs stupbrant ås sig sträcker furusalen, oändlig, hög och mörk ... Hög, tyst och hvit, en helgedom bak årets söckenplit, en kväll, en julkväll, den omkring mig stått med snötungt grenverk gnistrande i blått och klockklang uppe öfver festligt hus, där stora stjärnor tändts som julgransljus ...

Ut glider tåget. Borta på perrongen det sista kända anletet försvinner; men fast försvunnet, står det kvar och minner i själen, som på återväg är gången och afsked tar med gator och med gränder, med hela folket och enhvar i sänder, så som de sitta i butik och stuga, de obekant bekanta, man och fruga och barn och tjänstefolk och hög och låg. För själens öga skrider långsamt tåg af öden, sedda genom någon ruta på lifvets färd, där vägarna sig sluta tillsammans, men i nästa ögonblick den enes kosa från den andres gick ...

Nu Altenstadt försvann: ett vittradt rös, den lilla kyrkan ifrån hedenhös med prästgård af korsvirke, vorden bo för fattigt folk ... Och allaredan bro på Ill: den långa smala strimman planterad blandskog, där Guds hela timman i heta sommardagar man låg still och drömde, uti skjortärmarna, på rygg och glömde vid flodens porl och solens ljusa spel, att Per har nycker och att Pål har fel ...

Med kärfhet blid, och fåmält i din värme, o Vorarlberg, dig goda makter skärme! En spånfjällsstuga i ett flyktigt sken af sol ... Vi glida sakta öfver Rhen.

II.

På Drei Schwesterns högsta tinne, mörk af ondska och af vrede, Kain stod, min broder lede, vid sitt tända offerbål. Mot min sång af ljusdränkt minne hates bränder drog han samman; och långs jorden svepte flamman, likt sitt upphof sned och snål.

Lömsk han bak mig genom åren, där i vårens ljusa dagar jag i blommigt väna hagar vandrade med barn och vif, — lömsk han smugit mig i spåren, söndrarn med förtalets vilja, etterdryparn, som vill skilja hvad som göts till samklangslif. Där han andas, doldt sig vänder lifsens söta saft i galla; från vårt lifsträd åren falla liksom vissna blad i höst. När sitt offerbål han tänder och med barn och jungfrur blotar, med förbannelser han knotar, blott han hörer Abels röst.

III.

»Tre biljetter tredje klass till Basel!» — »Två kan det fås, men inte tre.» — »Så många jag vill ha, om jag får be.» — Ordre de mufti och viel Gefasel. Fadern till häktet, modern till dårhuset; i bästa fall bägge till bårhuset; och om det inte går och man är rädd för sviterna, måste sonen och pengarna stanna hos jesuiterna ... bak luckan grinade gamle vännen fux. För oss *alla* tre vankade biljetter bara till Buchs! Wien—Paris ...! Snälltåget pep, och med tiden det knep ...

Om tjugu minuter Buchs, tull och annat tåg. I handkofferterna man kritiskt eftersåg hvart misstänkt gömställe, hvar papperslapp, hvar toffelsula och hvar klädningsknapp. De allaredan fått oöppnade passera, då bak min rygg hjärtevännen fux gjorde sina hokus pokus. Flux funno tullsnokarna föreligga ett fall, där å ämbetets vägnar och dragande kall det gällde att trakassera.

In bland bergen, genom tunnel, öfver spång! Tättpackad som en sillåda är hvar waggon. Och på denna nya sträcka skulle färden blott en halftimme räcka ... Umsteigen ...! Åskan skrällde, regnet öste; på en trång perrong stodo alla sammanföste; stormen for sin väg med hatten; järnvägsspåren stodo under vatten; på guds försyn man vadade och stretade och uti blixtlyst skyfall fram sig letade ... I lugna timmar, medan solen bröt sig fram i molnens remnor, tåget sköt mot Zürich ned. Ögat gled med välbehag i klarnad dag längs smala, långa sjöars blekblå band och brant och mörkgrön, byhöljd fjärran strand. I Zürich stopp! Man ajusterar dressen och har en timmas väntan på expressen.

Så sent omsider bär det raskt åstad hän till Böcklins från Gottfrid Kellers stad.

IV.

Uppå Ardetzenbergets södra sida, med blick på Feldkirchs åldrigt brungrå stad och tandad alpkams hvita gördelrad i alla horisonter när och vida, där växer blygsamt, doldt, ett ädelt vin af sällsynt färgglans, rödgul, varm och fin. Uti dess sällsamt heta torra anda och ljusa glöd kan häxkonst innebo; hvem snärjda bli, i grubbel och i tro, af vådlig eldblick, gå i kvaf och stranda; och allvarsmän såväl som snöda glopar, trots ålder och trots rang, af sådan sot angripas lätt, mot hvilken ej finns bot, hur ock förnuftets stämma till dem ropar. Man ser dem sitta, drömmande och stumma, i djup försjunkan, timvis, omkring borden, som söner utaf köttet och af jorden, som ej ens väcker domedagens trumma. Men alla bära, i vinstugans lag, stadsskrifvarns uti Zürich anletsdrag.

Det doftar hö. I går är slåttern slagen; och västersol står på Maria Grün. En ungdomsskara tågar ut ur byn och sjunger ljudligt i försommardagen. Det blånar mörkt bland bergen uti öster; ren Röda Vägg tar färg af solnedgång; skarpt tandas linjerna af Schweizerfjäll; och ut i stillheten, som växer emot kväll, det söndagsklädda följet slår sin sång af landtligt friska unga kvinnoröster. Ur körsbärsdungen långsamt det sig närmar ocb snor sig brokigt öfver rutad äng, potatisland och ansad grönsakssäng, tills det ånyo sig bak skogen fjärmar mot byvärdshuset uppå ängsgrön höjd, där tåligt väntar enkel helgdagsfröjd med gult Bludenzeröl till vals af bleckorkester och mörkt Tyrolervin, när sol går ned i väster.

Så, varm i färg i linjens klara kyla, är Kellers dikt om folket i Seldwyla. Uppför Ardetzenberg jag makligt steg en dag i våren. All naturen teg och stod orörlig uti middagstimman; blott ner i dälden tindrande låg

dimman och skälfde, skirblå under solstarkt ljus, — en vårdröms slöja omkring Feldkirchs hus och vinbergssluttningen inunder mig. In genom skogen ledde halfdold stig. Dess bräm af bokar slagit ut i natt, — på vågigt solgullshår en ljusgrön hatt; men mörkgrön, nästan svart, ett dunkelt öga, stod barrskogen; och bak den höga och gröna skymningen sken himlen bländklart blå. Och mellan gröna pelare med solspel på mot fond af ljus ett sällsamt skuggspel gled: ung jungfru stolt på sagans Einhorn red.

Ur hvardags knopp i blom går fantasin; och Gottfrid Keller blir Arnold Böcklin.

Den ene är den andres störste like; och bägges ära är ock bägges lön. Ty Alemannias gamla stam och rike, som förr till insjö hade Bodensjön, dess bästa egenart och härlighet, fann — huru ödet styckar än och blandar — så tycks det mig, i dessa bägge andar två sanningsvittnen för samhörighet, som rinner länge dold men aldrig död och bryter opp igen till lif och glöd.

V.

Från fjädrad fart och lyxen på rapiden med bummeltåg vi nu fördrifva tiden från Basel ned mot Neuchatel. Bland skrofliga och gula stenbrottsfjäll med gråa ugglegluggsruiner utaf borgar vi snigla in och rundt och ner och upp och stufvas samman med en trupp bärplockerskor och deras stora korgar. De ena gamla och de andra unga, med ansikten af samma skrofligt gula färg som deras hembygds stenbrottsberg, de tala rappt och käckt i fransysk dialekt och obegriplig tunga och ord och satser uti fläng ...

A Délémont il faut changer le train ... Till Lac Leman vi låta hälsning gå och styra själfva kosan västerpå. Vi gjort det hyggligt åt oss i en vrå af vagnen. Då två svarta fåglar slå sig ned vid sidan af oss. Ännu två; två till; i dörren fram, i dörren bak de flaxa in med mycket stoj och brak; de knuffas, spotta långt, på foten trå; de vältra in i ständigt nya troppar; de plumsa ned som stora svarta droppar från taket och från gud vet hvar; och när en plats ej i kupén är kvar, som ur en lönlig, outtömlig källa sig alltjämt nya till de andra sälla. Vårt resgods och vi själfva klämmas nästan sönder. Det är de präster ej, jag sett i Baiern: — bönder, godmodiga och dästa utaf mycken mat och mycken bier, med högst gemytligt prat och röda fullmånstrynen utan värst med tänder och knubbiga basunaänglahänder. Det här är bestar, som ha klor och ramar, och näbb och ögon utaf glupska gamar; och de se rödt som alltför gamla tjurar, när ring i nos man plötsligt på dem lurar; och när det här om jord och himmel kifvas, det armar är, som högt till släggor hifvas. Och de som spela de förtryckte svage ha dufvoblick på grund af dålig mage ... Vi nalkas gränsen. Smått de troppa af. Vid tullen sprang den siste bort i traf ...

I Frankrike ur tömda tåget skred förutom oss en blek och sjuk kung Ed ...

Mot ändstation man tyst och stilla glider. Å kala backar nytänd måne skrider. Det skymmer i kupén; och hand i hand vi tysta fara in i okändt land.

Till ro i breda sängars mjuka doner ... Bredvid i natten stå Belforts kanoner.

VI.

Hvem var han? Och hvad ville han? En mörk och hög gestalt, en ensam man i prästdräkt, med den breda låga hatten och långa rocken. Hela natten han nedanför hotellet stod på post och höll där ut, fast det var kallt och blåst. I långa timmar, medan kvällen led, med afmätt gång han vandrat opp och ned, ur lyktans sken i mörkret in igen; och när till sängs jag gick, han vandrat än. Jag en gång vaknat; det var långt på natt, — orörlig han på bänken under träden satt. Mot morgonen att se hvad klockan var jag stigit upp, — han var där ännu kvar; helt ljus stod himlen, men på halfskum gång en skugga själf, han skred där, rak och lång. Och först när nattens tid var helt förrunnen, var ock den svarta skepnaden försvunnen.

VII.

On parle français; men man är säkert tysk. Ty fräulein är en Gretchen, klädsamt kysk och rättframt och misstänksamt sedesam och som en mutter klok och allvarsam. Som resdräkt bär hon klädning af muslin, en hvitblåblommig, som var grann och fin vid resans början, men som vid dess slut såg ut som någon pjuskig, smutsig klut, hvarmed hon dag i ända sträfsamt stod och sålde korfvar i sin faders bod. Men underkjoln är nystärkt, styf och hvit som hennes sinnelag och hushållsnit. I handens fingrar, tjocka, små och röda, likt läckra vurstar, hennes älsklingsföda, som jämt hon hämtar fram utur sin väska att sig och Herr Papa en smula läska, en bok hon håller för annotation i grant och höggrönt band, där hvar station hon samvetsgrant antecknar och sin far och alla resande till medhjälp tar. Der Herr Papa är charkutier förvisst från Baiern, ty jag honom sist sett i Neuhauserstrasse för ej länge sen med spetsig mage på små runda ben och svullen näsa under tjurens panna, hvars alla tankar öfver bieren stanna. Till bildadt samtal han mig bjuder in, och då han ser jag kommer ej till möte, serverar fräulein korfvar i sitt sköte, som icke heller stämma om mitt sinn; och ej mer hågad mig den flaska stämmer, som Herr Papa emellan knäna klämmer. När icke korfvar hjälpa och ej viner, så blir det helt naturligt sura miner; ju längre in i Frankrike vi resa, dess svullnare af harm blir pappas näsa. Till sist de lämna tåget i Troyes, där uti dômens krypta man lär ha en svart madonna, underverkens bjässa, som kräfver än i dag sin svarta mässa.

Den tomma platsen i kupén nu tar — biljetter till Paris — ett annat par. Han är ej treflig just att se uppå, — är småfolksvräkig och uppkomlingsrå, en ljusblond, snusig marknadsslaktardräng, som har sin fickknif och som har sin peng, och som är stolt på sin point d’honneur uti sin egenskap af souteneur och maître de plaisir i rått kalas. Den unga kvinnan är af annan ras, — en vilddjurstämjerska, en vacker katt, en varelse af lutter eld och natt, i stånd till allt, det sämsta som det bästa, att älska smältande och skamligt fresta, likt hennes stora ögons ständigt nya färg, som äta märg och som försätta berg, men som förbli i väsendet desamma, om blidt de smeka och om hårdt de flamma. Hon redan skrider fram mot trettiåren; och sutte på de rika, svarta håren en frygisk mössa, — frihetens gudinna, med stolt och fin profil hon, folkets kvinna ur djupsta skikt, till moder torde haft, af godhet full och full af farlig kraft.

VISOR FRÅN FRANKRIKE.

*

O, belle France, mon amour ... Du bleu printemps le premier jour aux chauds regards et amoureux luit sur le bois vert, tendre et vieux. C’est du printemps le premier jour, o, belle France, mon amour!

De ma jeunesse bleu matin de tes beaux rêves était plein. Tu racontais; encouragé, j’écoutais pensif et charmé tes rêves beaux, dont était plein de ma jeunesse bleu matin.

Je t’envisage comme alors ... A soleil couché le bois dort. C’est du crépuscule sombre heure qui tombe vite au bois en fleurs, où tout s’efface et tout s’endort ... Je t’envisage comme alors ...

SAINT-CLOUD.

*

Senhösten slår opp sitt bo med dagrar som makten dela och mörknande, ljusnande spela i slottsparken af Saint-Cloud. Skogen står yfvig och gul och röd; vinden i kronorna susar om död; och ekon vandraren gäcka i alléer, som tomma sig sträcka.

Öfver gul och krattad gång och gråa balustrader och hugnande blomsterrader höstsolen kastar sitt fång af bleknadt ljus, — öfver gräsmattans äng och grusterrass och vattenbassin, där fiskarna glindra röda. Det

brusar dom öfver döda.

Djupt nere i Seinens dal och oppe på fjärran höjder, med öppna och dolda fröjder och öppna och dolda kval tindrar det evigt unga Paris, — tindrar i mjukaste pärlgråa dis, medan blått det mot afton lider med skymning kring döda tider.

En hvit gestalt fladdrar hän i skogsdunklets mörkgröna väta. Med ymnig och upplöst fläta och höga och gälla skrän två nymfer flykta från stam till stam. Men skogen sluter sig allvarsam; och tystnaden allt lägger öde och står som dom öfver döde.

Utmed kastanjeallén ligga vräkta lass och skopor af stinkande afskrädessopor, af rester och gnagda ben från kejsardömets slutade fest. Parfym af kvinna och virak af präst mängs med lukten af ruttnande bladen. Inunder mig tänds det i staden.

BRUDDANSEN.

*

Snörrät och oändlig löper fram månghundraårig kungsväg, höjer sig, smalnar och svinner ute i en fjärran horisont, — med en bred och hög midtelallé och smala, låga sidogångar, likt skeppen i en kyrka. På pelarstammarna af gamla lindar spänna mäktiga kronor sina djärfva båghvalf, och bakom glesnadt löfverk och halfnaket kvistnät lyser kall och klar en oktoberdags rödflammiga solnedgångshimmel.

Och plötsligt släckes branden; och skymningen sveper in mellan stammarna, hukar sig ned och blir liggande, lyssnande ut i tystnaden; och uppe lyser den blekgröna, blekblåa kvälls- dagern nästan hvit.

Längs sidogångarna, bakom staket och murar, ligga i rad och räcka små låga sommarhus, öfvervuxna med murgröna eller halft dolda i gamla trädgårdar.

Genom den vida fyrkanten af ett fönster faller det gula lampskenet ut i skymningen och tecknar i förstoradt format rutans mönster på den mjuka flossmattan af vissna höstblad. Och med ljusets flod musiken porlar genom kvällens tystnad. Och ensam vandrare, hvars lifsväg för förbi, blir stående, mot grinden tankfullt lutad, och ser sin skugga falla lång och stor och hör hur tusen ekon, som förklungit och dröjt sig kvar i sekelgammalt löfhvalf, af kända toner väckta plötsligt klinga med i stycket, som likt en svallvåg, hvilken städse växer, snart fyller natt och nejd, i hvilken människorna sofva ...

Därinne i folkfyllda salen i glansen af festlig lampa har upp det spelats till dans. På bonade tiljor går balen kring brud i krona och krans. Vid fastaste tryck på pedalen med rytmtakt fötterna trampa i herrans tukt och ans.

Två gula och torra händer i flykt sig sänka och höja å gul och sliten tangent; och bengult finger vänder notbladets gulnade pränt; och fram uti ljuset sig böja gubbdrag med gulnade tänder och hy som af pergament.

På gafvel dörrarna springa, och gästabudsföljet tumlar ut i natten i timma sen. Paren i dansen svinga; det bär öfver stock och sten. Det ängsligt i löfhvalfven mumlar, när tonerna hagelhårdt klinga som skur utaf knotor och ben.

För vidöppet lock ses de svansa, filtdockor i solo och klunga, till spelmannens vilda vals, — som sen sekler de lystrande dansa, fast det gällde krona och hals, — ses de löpa, gamla och unga, mot strängar, som skälfva och sjunga benrangelsmannens vals.

HÄFDEN OCH POESIEN.

*

I klar bassin sig spegla slottsfaçader; det dallrar hvitt, när böljor smått sig krusa. Sin skugga kastar omkring allt det ljusa kastanjekronors täta mörka rader. Af sol omgjuten i den öppna dagen står Häfdens fé med hårda marmordragen.

Jag vandrar bort bland stigarna och snåren. I fjärran öppning bland de gamla träden det lyser gult och varmt af mogna säden och rödt af äpplen; och med lösta håren, mot stammen lutad uti dröm och aning, står Poesin i len och blodvarm daning.

KVÄLL PÅ BOULEVARDEN.

*

I jättestadens spända hufvudåder sig blodet stockar. Där kring aftonvarden i festligt rus sig tumlar boulevarden, sig breder plötslig natt; och tystnad råder.

Än flyga stråkar, men på slaka strängar. Dödt genom rutor som af horn det lyser. Och i ett tomrum, som förstelnadt fryser, det rasslar kallt som forsar utaf pengar.

Och människorna likt de vissna bladen, likt papperstunna skuggor, väsenlösa, ses vinden hvirfla rundt och undanfösa ut i kulisserna af pappersstaden.

Ty skär gestalt i dag setts lämna orten, — hon, bärerskan af lifvets själ och låga, som ensam väger mellan skal och råga, — vek af om hörnet, ut igenom porten.

RIDDAR DÖD.

*

I sölfblankt morgonljus stå vägens hvita hus. Där klang i frosthög dag af hofvars rappa slag. Och till skelett all yfvig löfskog magrar.

Uti dess glesa bryn står soluppgång kring byn; och himmel, sjö och jord är dikt af rimblå ord till vinterdags besjäladt bleka dagrar.

Med snöhvitt hyende på kolsvart gångare i dräkt skarlakansröd stolt rider Riddar Död, — ur fålens nos står röken rak i kvastar.

Det tindrar sol på dropp; en ruta vidt slås opp. Där vinkar högt en arm, en rund och mjällhvit arm; och Riddar Död på yster fåle hastar.

När full är frosttyst dag af hofvars rappa slag, ut öfver fönsterkarm sänks rund och mjällhvit barm. Men Riddar Död är nedanför och rastar.

GAVOTTE LOUIS XV.

*

Lätt jag skrider fram på sirlig fot, — mot morgon lider det ljust i sommartider. Luna sprider mildt sitt bleka hot på daggig mark och sjö och park.

Jullen glider tyst på lifvets ström, — mot morgon lider det ljust i sommartider. Älfven vrider ut mot rosendröm: i fjärran sjö Cytheres ö.

Ensam rider jag på bred pavé, — mot afton lider det skumt i vintertider. Leden vrider ut i smal allé och glömskans snår, där mörker rår.

DÖD IDYLL.

*

I gammal slottsparks undangömda vrår, halft dold för ögat bakom täta snår, en död idyll. Man nalkas helt förveten den lilla grinden uti järnstaketen; men fast den stänger till med rostigt lås för gången, som af ingen fot mer trås och som är täckt med blanka bruna blad emellan stammarna, som bilda rad, månghundraåriga, högväxta, räta och bjärtgrönt lysande i höstens väta. Den nedåt stupar mot en daldjup sänka, där blossande, som i en spegel, blänka uti bassinen med dess stenram grå det strömolnshvita och det himmelsblå. På väggen af en trappuppgång, som svänger bland buskarna, murgrönan yfvigt klänger. På gräsplansrundeln mjukt sig höstlöf flossa till brokig matta; och det frodas mossa kring fotställ af granit till någon sirad vas, en fé, en gud, som slagits uti kras ...

Hopkrupen grubblar gammal grå Satyr på tomma platsen. När en vindstöt gnyr i kala parkerna och ekon klaga, han ses betänksamt i sitt bockskägg draga.

I SEKELNATTEN.

*

Då seklet skymde och sjönk i natten och mörker föll öfver land och vatten och tystnad bredde sig rundt i dalen, man tände ljusen i gillesalen.

Den sol, som slocknat i fjärran väster, man ville glömma vid full orkester. Benrangelsmannen, som smög kring huset, man ville skrämma med jubelbruset.

Man smorde smink på det likgrå hullet, och ljusen skeno på taffelgullet. Så lustigt tömde man bägardräggen, när dödsdomsskriften brann röd på väggen.

I hanegället, då natten flydde och mellan luckorna dagen grydde, som morgonrodnad af nyfödt sekel brann samma flammande mene tekel:

den röda kräftan — — — — — — — — — — — —

HÖSTVISA.

*

Kallgula solkårar ljusna och fly; svartblå stormskuggor mörkna och gny; och höstbladen hålla bal i skogens plundrade sal till skrällande vild orkester af solnedgångsfärger i väster.

När följet tröttnat och stycket är slut, dansar ett nytt och nattyst ut; och skuggorna hålla bal i skogens öde sal. Under stormjättens fingrar det hviner, där af månsträngar sölfhvitt det skiner.

När skuggorna bleka ur dansen trå och gryningen bräcker, död och grå, flingorna hålla bal i skogens hvitsvepta sal, — hvit och tom och förgäten, med ro öfver alla fjäten.

VINTERSTYCKE.

*

Täta dimmor flockas. Tidens hjul fast i isen fryser. Vintersolen lyser, mellan moln som skockas, bjärt och gul. Opp i själen lockas isrosblomstrig jul.

Fuktgrått töcken tjocknar. Hjärtat blir kallt. Solen sjönk långt borta i dagar grå och korta. Sista strimman slocknar öfverallt. Sista skorpan tjocknar, som aldrig mera smalt.

TIDSSKIFTE.

Det är förmiddag. I välbehag sig all naturen sträcker. Skyar drifva töckenlätt; det ångar blått öfver höjd och slätt; och varm och vek en vind som ett smek den styfnade jorden väcker, — om kinden blek, en finhylt hand den dig räcker.

Är det senhöst som rår eller tidig vår, är det ny- eller nedanmånad? Är på lyckofärd det en morgonrast eller är det en lyckobubbla som brast? Är det ungdomstro eller ålderdomsro, som ler i himlens blånad, — är det spirandets ro, som fyller själen med trånad?

Nere på strand, där Seine snor sitt band i bukter och solskensglitter och träden sålla sitt gyllne stänk, i arbetspaus uppå kajens bänk uti fattigdom och blekaste blom en rad fabriksflickor sitter, — men kring blekaste blom är fjäril som leker och spritter.

Som bildvorden dom står slottsparken tom bak portens höga gitter. Fallande blad uti våtaste höst; ej människosteg, ej människoröst, där gången var full af silke och gull och kvinno- och fågelkvitter, — öfver graflagd mull till doms blott tystnaden sitter. Förmiddagstyst — all nejden lyss. Likt skinande pärlor fogar i disigt fjärran sig by till by. Visst är det vår i årets ny, vore blott ej det hårda nej af senhöstens tunga skogar, — vissnandets nej af röda och gula skogar.

PÅ MEUDONS TERRASS.

I.

Långs bröstvärnsmuren brinna i rad bålen, som tändts på vissna blad. De gula lågorna slicka och slå ut i kvällen, som mörknar blå. En dag är tyst förliden i löffällningstiden.

I gula lönnar det prasslar hårdt. En kåre drog opp och drog åter bort, — frisk som ett minne af sälta och haf, blek som en dröm, som gått i kvaf. En dag är tyst förliden i löffällningstiden.

II.

På torget under terrassen, där gisslet han svängt en gång, står gamle mäster Rabelais, venerable curé de Meudon.

Från terrassen Preussens kanoner sköto båd’ långt och kort; men alltjämt därvid de sköto öfver Rabelais’ hufvud bort.

Fader Rabelais ler i skägget: låt vara de siktat godt, men aldrig ändock de träffat, som jag att träffa förstått.

III.

Oktoberkvällen faller ljum och blå; och uti florfin dimma tändas nu och glimma, orörliga och stora, aftonljusen, — likt gula hål i raderna af husen, som mörkblått tecknade i töcknet stå.

Paris försvann i tjocka tung och grå. På järnvägsbryggan glöda, glidande och röda, ett tågs lanternor; och uti den ljumma, ljudkänsligt tysta kvällningen den stumma och stora stadens pulsar hörbart slå.

IV.

Från gatans skumrask djupt nere utroparens stämma skär gällt genom kvällens stillhet: — »La reine Misère ...»

Tyst tågar på hvitnande himmel tindrande stjärnehär. Invid mig skälfver en hviskning: — »La reine Misère ...»

På hörnbalustradens stenbänk mot bakgrund blekgrön och skär en nattsvart skepnad sig hukar: — »La reine Misère ...» När sakta jag nalkas och manar att blotta sitt anlets mystär, hon huttrar och sänker sitt hufvud: — »La reine Misère ...»

VIRGO DOLOROSA.

Där den stenlagda pavén mynnar ut, efter att ha slingrat sig ned, inklämd och skum, mellan höga, smutsgrå murar och våta, mörka parker, — där den mynnar ut i en ljus och vid vy öfver millionstadens jättepanorama och oändligt förtonande perspektiver af ett flodlandskaps skogbevuxna, byöfversållade sluttningar, —

mynnar ut och klyfver sig i två armar, som snörräta löpa ned, hvar i sin riktning, mot Seinens poppelkransade bräddar, — sitter, på stenbänken, ensam och bräcklig i det vida tysta sceneriet en blå och solvarm dag mot årets slut, en ungmö på tjugu vårar. Händerna hvila sammanknäppta i skötet; det fjuniga nackhåret lyser som blekgul rök; och den späda kroppens linje har knoppens och barnets bundet tafatta behag.

Bakom en mur i någon dunkel lund det spelar opp i tystaste middagsstund af någon mästare på violin en visa full af vek och eldig brånad, som länge gömts i drömmens stängda skrin. Likt lösta fåglar ur sin trånga bur i tonflykt klänger den i blå azur och sväfvar tindrande som gyllne spånad. Och hvita strömoln bli till amouretter, som kärleksguden för sin solvagn sätter ...

Den ensamma gestalten på stenbänken har plötsligt vändt sig om emot mig; och jag har tätt framför mig ett ansikte, som jag känner igen, — det stora blonda anletet med de stora ljusblå ögonen, den lyssnande vidöppna blicken och den lyssnande halföppna munnen samt hyn yppigt hvit och mjuk, — en minnesbild från gammal holländsk mästerduk ... Kring gästabudsbordet, som dignar af mat och bugnar af dryck, sitter bänkadt ett rikt och rått lag, där uppsluppen skämtan och yster lystenhet bänder på och vill spränga sina sista band. Hårda armar läggas kring yppiga lif; och bräckliga kvinnor sättas på seniga skänklar; och gap, som icke täppas af bägare med botten opp, stoja dryckesvisor från skeppsdäck och lägertält, medan ögonen stå blodsprängda af ansträngningen i ansikten, som färgats röda af väder och vind och dryckjom, af vällefnad och friluftslif.

Men midt i taflan, lutad fram öfver bordet, samlande allt ljuset på sitt stora blonda anlet, sitter som gästabudets ljusa medelpunkt en ungmö på tjugu vårar. Drömmande och lyssnande, nyfiken och tvehågsen, deltagande och frånvarande på samma gång, full af förväntning och full af missräkning, leende och besviken, blickar hon med stora öppna ögon rakt igenom det druckna larmet och de druckna synerna, hvilka tystna och slockna omkring henne, rakt in i en ny och annan värld, som ännu hvilar långt i fjärran, men som hon långsamt skrider hän emot på nakna lätta fötter, och som står full af hvita blomsters doft och af en varm

och tyst klang från sakta skälfvande strängar.

TVÅ KVINNOR.

I skymningen, som blånar allt djupare, allt klarare, lyser Seinen som en mattgrå sölfgördel öfver dalen, och Sèvresbryggans båghvalf höja sig nästan hvita.

Uppe i synranden, där den blå och tunga massan af höjddragens stora skogar hvälfver sin jämna linje mot den skära, ljusa kvällshimlen, står hvarje kvist i topparnas grennät penslad med ett mörkt, varmt, mjukt blått.

I luft och i jord bryter våren, så fjärran än och redan dock så nära. In mot skogen leder villavägen, skum och fuktig af sommarens skugga och höstens regn, hvilka flutit samman och blifvit hängande. Ty här skiner ingen sol utom en blek och njugg genom aflöfvade trädhvalf i vinterdagarnas korta middagstimmar.

Bakom staket och murar och stängda portar lysa mellan mögelgröna stammar af gängliga och vantrefna träd stora ljusa villor med tomma trappuppgångar och stängda fönster- luckor, — lysa blå, liksom bemålade med kvällningsdagern.

På en veranda står en ensam dam i bart hår och morgonrock, ung och gänglig, och med ett litet ansikte af förfinad roffågelsprofil. Hon lutar sig med korslagda armar fram öfver räcket, och pälsboans ändar hänga ned som två katt- tassar. Hon har fått öga på fruktförsäljerskan, som går hem ute på villavägen.

»Soyez la bienvenue, mademoiselle,» säger hon. »Det är säkert våren, som Ni bringar i era korgar.»

Den tilltalade stannar tätt invid gallergrinden af konstsmide. Hennes händer äro små och trinda samt röda af köld och hårda sysslor; och hennes ansikte är mjukt och fjunigt som äppleskinnet.

»Parfaitement, mademoiselle,» genmäler hon. »Men min väg, och vårens, för bara här förbi.»

GAMLA RYTMER.

Liksom en bäck längs videhäck igenom ängarna rinner, en dag drar bort, som tyst och kort i lifvets synrand försvinner.

En ton den var, som dröjt sig kvar inunder tankar som verka, — som klingat klar i majblå dar från rymdens hängande lärka.

Den slocknar hän i skymningen. Jag lyssnar länge och gärna. Den tänds igen på himmelen som minnets strålande stjärna.

Den ståndar klar och underbar, — midnattens ensamma stjärna, som sakta tar i ljust förvar min dröm med flammande kärna

I FRÄMMANDE LAND.

Med skurar sträfva och strida det faller skymning tida, — vi sitta i främmande land. Det kallnar och mörknar till domedag; på rutan det trummar som ödesslag; och själen står full af kvidan och gnagande tand.

Bak regndränkt ruta står främmande stad med öde gator i öde dag. Vi sitta vid fönstret, du och jag, och vända i lifvets bok ett blad, — tillsammans, sida vid sida och hand i hand.

Där ljuder en skrällande falsk musik af ilsken vindstöts hvin och skrik, när drucken den tumlar ur

regnslussen ut och stretar och svinner vid närmaste knut, vi lyssna till toner blida af underland.

I suddig teckning, som flyter ihop, står nära inpå oss en gyttrad hop af ändlös jämngrå husfaçad och taks och gaflars brutna rad, — men mot oss i solskensblida ler främmande land.

Och själfva bägge ljust vi le, ty bägge samma syn vi se: ett rakt icke skönjbart ingenting för mången, — för oss en underpant, som väger förmer än en penningslant, ett minnesbud och en löftesring, att osynligt kring oss vida är vänneland.

Det tände glimt i vår skumma blick, det våra hjärtan att klappa fick; och fjärran land, som vi lämnat i går, och land, som i dag omkring oss står, och land, dit färden i morgon går, — kring alla det starkt och enande slår som bältet till svärdets skida sitt stolta band.

Si, elden i ögon och hjärtan är tänd, en stilla lösen, kär och känd. Kain, den blinde, har kallaste harm; för oss är det härden, som hälsar varm öfverallt i samma vida befriade land.